

Franciszek M. Rosiński

IXth International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences

---

Studia Philosophiae Christianae 11/2, 229-231

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sto zdarza się również, że badacze nie precyzują jasno założeń teoretycznych na jakich opierają swoje badania. Odczuwa się wyraźny brak badań kompleksowych, dążących do stworzenia modelu procesów psychicznych. Różnorodność podejść, ścierających się poglądów — oto co znamionuje polską psychologię, ale co jest jednocześnie niezawodnym znakiem i przejawem rzeczywistego rozwoju każdej nauki.

FRANCISZEK M. ROSIŃSKI

IXth INTERNATIONAL CONGRESS OF ANTHROPOLOGICAL AND ETHNOLOGICAL SCIENCES

Myślą przewodnią IX Międzynarodowego Kongresu Nauk Antropologicznych i Etnologicznych, który odbył się w dniach od 1—8 września w Chicago, była teza, iż przyszłość i pomyślność ludzkości zależy od uznawania i poszanowania różnic, jakie istnieją między poszczególnymi grupami i społecznościami ludzkimi. Ta idea pluralizmu kulturowego uzewnętrzniła się także w hasło kongresu: „jeden gatunek, wiele kultur”. Pod względem frekwencji był to największy z dotychczasowych kongresów antropologiczno-etnologicznych, gdyż wzięło w nim udział ok. 3000 uczestników z ponad 100 krajów, czyli ok. 25% ogółu antropologów i etnologów na świecie; (1,2). Delegacji polskiej przewodniczył prof. T. Dzierżykray-Rogalski, sekretarz Komitetu Narodowego Unii Nauk Antropologicznych i Etnologicznych w Polsce.

Na szczególną uwagę zasługuje nowa metoda prowadzenia obrad, jaką zastosowano na tym kongresie. Zgodnie z zaleceniem Konferencji Kopenhaskiej z maja 1971 r. poszczególni uczeni przygotowali na kongres referaty, których na posiedzeniach jednak nie wygłaszano, ponieważ uczestnicy mieli możliwość zapoznać się z interesującymi ich tekstami na ogół już przed kongresem bądź w trakcie jego trwania przed poszczególnymi sesjami tematycznymi. Pozwoliło to uczestnikom kongresu przeznaczyć maksymalną ilość czasu na omówienie referatów i na dyskusję nad nimi. Zrezygnowano też tym razem z bardzo wczesnego ustalenia tematyki poszczególnych sekcji i sympozjów, gdyż według słusznej koncepcji przewodniczącego IX Kongresu profesora Sol Taxa szczegółowy podział na grupy tematyczne miał być dokonany dopiero na podstawie zgłoszonych na kongres referatów.

Zasadnicze obrady kongresu z wyjątkiem uroczystych sesji plenarnych toczyły się równolegle w 4 sekcjach, przy czym czas trwania poszczególnych sesji tematycznych, których łącznie odbyło się 106, wy-

nosił przeciętnie ok. 2 godzin, po czym następowała zmiana przewodniczącego sesji i kontynuacja obrad nad nową problematyką. Wzięcie udziału w obradach przez 8—12 godzin dziennie wymagało jednak od uczestników dużego wysiłku intelektualnego i fizycznego, tym bardziej iż program kongresu przewidywał jeszcze szereg innych interesujących pozycji, jak obejrzenie filmów etnograficznych, zwiedzanie wystawy ludowej twórczości artystycznej i muzeów, spotkania z różnymi grupami etnicznymi, wysłuchanie muzyki i śpiewów folklorystycznych i in.

Tę eksperymentalną formę odbywania kongresu, umożliwiającą zapoznanie się w stosunkowo krótkim czasie z różnymi kierunkami aktualnie prowadzonych badań i dokonanie przeglądu dorobku naukowego dużej liczby uczonych, cechowały jednak jeszcze pewne mankamenty. Nie wszyscy uczestnicy np. byli w stanie przeczytać przed daną sesją poszczególne referaty, między innymi wskutek późnego nadesłania części prac, również rozprawienie powielonych tekstów między zainteresowane osoby nie obyło się bez trudności; krytykowano też sposób prowadzenia dyskusji na niektórych sesjach oraz organizowanie konferencji przedkongresowych w różnych miejscowościach (3, 4). Wiele dyskusji odznaczało się jednak bardzo wysokim poziomem, zwłaszcza jeśli organizator danej sesji problematycznej należycie ją przygotował drogą korespondencyjną oraz w czasie spotkań przed samym kongresem.

Liczba referatów zgłoszonych na kongres wynosiła ponad 2000, przy czym tematyka ich, zgodnie z anglosaskim pojmowaniem antropologii i etnologii, odznaczała się bardzo znaczną różnorodnością, gdyż dotyczyła zagadnień nie tylko z zakresu klasycznej antropologii fizycznej i etnologii, lecz również z socjologii, demografii, archeologii, religioznawstwa, lingwistyki, psychologii, ekonomiki, medycyny, prymatologii i in. W aspekcie chronologicznym np. referaty obejmowały okres od czasu występowania form prehominidalnych po dzień dzisiejszy, a w wielu pracach uwzględniano nawet problemy dotyczące przypuszczalnego kierunku rozwoju i przyszłych perspektyw naszego gatunku (1, 4, 5).

Zainteresowanie autorów poszczególnymi dziedzinami badań, sądząc po problematyce różnych sesji i liczbie zgłoszonych na nie referatów, było bardzo zróżnicowane. Dla przykładu: 281 referatów omawianych na kilku sesjach tematycznych, dotyczyło charakterystyki ludów i grup etnicznych różnych kontynentów i stref geograficznych; 214 referatów poświęcono tematyce folklorystycznej, w 93 referatach poruszono zagadnienia z dziedziny psychologii społecznej i etnopsychologii; 83 referaty miały za przedmiot problem wierzeń, kultów i szamanizmu u różnych narodów; 180 referatów dotyczyło kulturowych determinantów języka i jego roli w rozwoju kultury i porozumiewania się; 23 referaty

traktowały o stosowaniu metody marksistowskiej w badaniach etnologicznych; w 28 referatach rozważano problemy kulturowej adaptacji; 52 referaty odnosiły się do zmian kulturowych i procesów urbanizacyjnych. Szczególnie żywo dyskutowano nad problematyką wojny, dyskryminacji rasowej i likwidacji niektórych grup etnicznych, a także nad rolą kobiety we współczesnym społeczeństwie. Ogółem najwięcej referatów dotyczyło różnych zagadnień etnologicznych, które omawiano na 70 sesjach, referatom z zakresu antropologii fizycznej i demografii poświęcono 29 sesji, tematyce prehistorycznej zaś zaledwie 7 sesji (3, 6).

IX Kongres antropologiczno-etnologiczny niewątpliwie przyczynił się bardzo skutecznie do szerokiej wymiany poglądów i współpracy naukowej między autorami z różnych krajów; wytyczył nowe kierunki badań, powołał różne komisje, wysunął propozycje dotyczące informacji i dokumentacji naukowej. Przewiduje się też opublikowanie co najmniej 1500 referatów i komunikatów kongresowych wraz z uwagami dyskusyjnymi i zgłoszonymi na piśmie, w serii „World Anthropology” (Mouton Publ., Hague), która przypuszczalnie będzie liczyła ponad 80 tomów tematycznych.

PIŚMIENNICTWO

- 1 *IXth International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences*. Plan of the Congress and Résumés of Contributions, 1973, Ed. IXth Intern. Congr. of Anthr. a. Ethnol. Sc. Inc.
- 2 *Editor's Report. The Congress*. „Current Anthropology”, 1973, t. 14, nr 5, s. 523.
- 3 Koczyńska-Jaworska B.: *IX International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences, Chicago*. „Etnografia Polska”, 1974, t. 18, z. 2, s. 240—244.
- 4 Averkieva J. P., Bromlej J. B.: *IX Międzynarodnyj Kongres antropologicznych i etnologicznych nauk*. „Sowietskaja Etnografia”, 1974, nr 1, s. 3—15.
- 5 *IXème Congrès International des Sciences Anthropologiques et Ethnologiques*. Supplement II. Plan of the Congress and Résumé of contributions, 1973.
- 6 *IXth International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences*. Preliminary Programm. 1973.